

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

תמוז תשפ"ה, יולי 2025

מיקוד הלמידה (כלי העזר) באזרחות חטיבה עליונה עולים חדשים לשנת תשפ"ו

תכנית הלימודים באזרחות בנויה מארבעה צירים מרכזיים: מדינה יהודית-דמוקרטית, מהי דמוקרטיה, המשטר בישראל ואתגר החיים המשותפים הנלמדים באופן ספיראלי ובעלי זיקה תכנית בין הפרקים השונים.

בבחירת הנושאים שנבחרו כבר בשנה שעברה, שמרנו על הצירים המרכזיים בשל חשיבותם להבנת מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית וחשיבות החינוך לאזרחות ויחד עם זאת, צמצמנו את היקף יחידות הלימוד הנדרשות כפי שהיה בתשפ"ה מתוך הבנת הקושי והצרכים העולים מן השטח.

כמובן שמורה המבקש ללמד נושאים נוספים שאינם במיקוד מוזמן לעשות זאת על פי שיקול דעתו ועל פי הזמן שיעמוד לרשותו. ביחידות המיועדות לנבחנים אקסטרנים ונבחני משנה אין מיקוד בחומר הלמידה ועל הנבחנים ללמוד את כל הנושאים הנדרשים כפי שיפורט בהמשך.

שימו לב, כי חוקי המענה יישארו כפי שהיו בשנה"ל תשפ"ה

שאלון 34284

80% מבחינת 2 יח'ל לעולים חדשים

נושאי הלימוד המחייבים מצויים בספרי הלימוד :

אזרחות – האתגר / ניסן נווה/ הוצאת מט"ח .

להיות אזרחים בישראל – במדינה יהודית ודמוקרטית/ ורדה אשכנזי, בלהה אלפרסון, תמיר דובי, דנה שטרקמן, משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית תשע"ו.

(עד להוצאת חומרי הוראה מלאים ומתאימים נוספו בבחינת העולים מספר הפניות לשני ספרי הלימוד)

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

שאלון 34284

80% מבחינת 2 יח'ל לעולים חדשים

רשימת תתי הנושאים שלם ילמדו במסגרת המיקוד	רשימת תתי הנושאים שלם ילמדו במסגרת המיקוד	רשימת הנושאי הלימוד	
- הרקע ההיסטורי להקמת המדינה. אזרחות האתגר עמ' 8	- הכרות עם תוכן ההכרזה כולה. אזרחות האתגר עמ' 9-12 חלק ראשון להכרזה: הצדקות להקמת המדינה: היסטורית, בינלאומית (הצהרת בלפור, כתב המנדט), טבעית-אוניברסאלית. חלק שני להכרזה: חלק אופרטיבי-מעשי-הקמת המדינה ("לפיכך נתכנסנו.... אשר תיקרא בשם ישראל"). חלק שלישי להכרזה: חלק הצהרתי- אופי המדינה (מדינת ישראל תהא פתוחה... מגילת האומות המאוחדות), ארבע פניות והתחייבויות לגורמים שונים. -מאפייני מדינה יהודית ודמוקרטית הבאים לידי ביטוי בהכרזה. אזרחות האתגר עמ' 52, וגם להיות אזרחים בישראל עמ' 16-17.	הכרזת העצמאות	1.
חוק שעות עבודה ומנוחה, חוק בתי הדין הרבניים	- היבט משפטי-נורמטיבי: לגבי כל חוק תוכן ומטרה (כיצד מבטא החוק את אופייה היהודי של המדינה). המצב המשפטי המחייב: חוק השבות,	מדינה יהודית	2.

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

רשימת הנושאים הלימוד	רשימת תתי הנושאים שילמדו במסגרת המיקוד	רשימת תתי הנושאים שלא ילמדו במסגרת המיקוד
	חוק האזרחות, חוק איסור גידול חזיר, חוק חג המצות, החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם. אזרחות האתגר עמ' 54-55, 42-45 -המרחב הציבורי- סמלי המדינה (סמל, דגל, המנון). אזרחות האתגר עמ' 53 -הסדר הסטטוס קוו. אזרחות האתגר עמ' 62 -מדינת ישראל ויהדות התפוצות- הקשר ההדדי. אזרחות האתגר עמ' 64-65	
3.	- סוגי זהויות- אזרחית, לאומית, דתית. בספר להיות אזרחים בישראל עמ' 87-88	זהות - מרכיבי הזהות- מרכיבים שיוכיים, מרכיבים נרכשים. בספר להיות אזרחים בישראל עמ' 86-87
4.	- עקרון שלטון העם-דמוקרטיה ישירה, דמוקרטיה עקיפה. אזרחות האתגר עמ' 18, 21 -עקרון הפלורליזם אזרחות האתגר עמ' 19-20, 24 זכויות האדם וזכויות האזרח- יש להכיר את הגדרת המושגים ולוודא שאין ערבוב בינו לבין המושג חירויות האדם.	עקרונות הדמוקרטיה - מהי דמוקרטיה?- הבחנה בין משטר דמוקרטי למשטר שאינו דמוקרטי- 3 הבדלים - עקרון הכרעת הרוב. אזרחות האתגר עמ' 19-20, 21-22 - התנגשות בין זכויות. אזרחות האתגר עמ' 23

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

רשימת תתי הנושאים שילמדו במסגרת המיקוד	רשימת תתי הנושאים שילמדו במסגרת המיקוד	רשימת הנושאי הלימוד	
- עקרון הפרדת הרשויות. אזרחות האתגר עמ' 25	זכות לחיים וביטחון, זכות לקניין (אין צורך להבחין בין קנין רוחני וחומרי), הליך (משפטי) הוגן, הזכות לחירות, חופש התנועה, חופש הביטוי, חופש דת, חופש מדת, הזכות לשוויון, אפליה פסולה, הזכות לכבוד (יש ללמד את הזכות לפרטיות והזכות לשם טוב כחלק מהזכות לכבוד, ההפרדה בין המושגים אינה נדרשת לבחינה). אזרחות האתגר עמ' 19,20,23 בספר להיות אזרחים בישראל עמ' 171, 172, 178, 183-184, 175-178, 180-179, עמ' 173 -עקרון הגבלת השלטון. אזרחות האתגר עמ' 22 -עקרון שלטון החוק. אזרחות האתגר עמ' 23 בספר להיות אזרחים בישראל הנושאים מופיעים בהרחבה ואילו בבחינת העולים החדשים, התלמידים נדרשים בנושא עקרונות הדמוקרטיה וזכויות האדם והאזרח להיכרות ברמת המושג בלבד.		
	- חוק השבות. אזרחות האתגר עמ' 42-44 -חוק האזרחות. אזרחות האתגר עמ' 44-45	האזרחות במדינת ישראל	5.

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

רשימת הנושאים הלימוד	רשימת תתי הנושאים שילמדו במסגרת המיקוד	רשימת תתי הנושאים שלא ילמדו במסגרת המיקוד
6.	המיעוט הערבי במדינת ישראל	-הכרת קבוצות המיעוט השונות (ערבים, דרוזים ואחרים). בספר להיות אזרחים בישראל עמ' 102-103 (לא כולל הגורמים המשפיעים על התמורות בחברה הערבית בישראל), עמ' 108 (לא כולל תהליכי מודרניזציה בחברה הדרוזית).
7.	הבחירות לכנסת	- תנאי יסוד לבחירות דמוקרטיות- כלליות, חשאיות, מחזוריות, שוות, מאפשרות התמודדות חופשית. אזרחות האתגר עמ' 79 -המשטר הפרלמנטרי, המשטר הנשיאותי (והשוואה ביניהם). בספר להיות אזרחים בישראל עמ' 141-142 (יש להכיר את השוואה בלבד ללא יתרונות) -שיטת הבחירות בישראל- רשימתית, ארצית, יחסית. אזרחות האתגר עמ' 82-83
8.	הרשות המחוקקת- הכנסת	- עבודת הכנסת- קואליציה, אופוזיציה, מליאה., אזרחות האתגר עמ' 92, 94-96 -תפקידי הכנסת- רשות מכוננת (כתיבת חוקה), רשות מחוקקת (לא תופיע בבחינה שאלה על סוגי הצעות חוק ושלבי החקיקה), פיקוח וביקורת, מינוי בעלי תפקידים, ייצוג האזרחים. אזרחות האתגר עמ' 98-104

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

רשימת הנושאים הלימוד	רשימת תתי הנושאים שילמדו במסגרת המיקוד	רשימת תתי הנושאים שלא ילמדו במסגרת המיקוד
9.	הרשות המבצעת- הממשלה	- תפקידי הממשלה: קביעת מדיניות וביצועה, קביעת תקנות- חקיקת משנה. אזרחות האתגר עמ' 108 אחריות ממשלתית משותפת, אחריות מיניסטריאלית. אזרחות האתגר עמ' 115
10.	הרשות השופטת	- אי תלותה ועצמאותה של הרשות השופטת בישראל. עמ' 124-126 (לבחינה אין צורך להכיר את ההבדלים בין אי תלות עניינית, אישית והרשות השופטת כגוף)
11.	פיקוח וביקורת על השלטון	- מבנה מערכת המשפט בישראל: בית משפט השלום, בית משפט מחוזי, בית משפט עליון. אזרחות האתגר עמ' 127-130 (לא תופיע בבחינה שאלה על סוגי הצווים שמוציא בג"ץ)
	פיקוח וביקורת על השלטון	- מנגנוני פיקוח פורמליים/ מוסדיים- מבקר המדינה, הרשות השופטת, פרלמנט אזרחות האתגר עמ' 22, 104-102, 138, 140-141
	פיקוח וביקורת על השלטון	- מנגנוני פיקוח בלתי פורמליים/ חוץ מוסדיים- תקשורת, דעת קהל, אומנות. אזרחות האתגר עמ' 138, 146-147, 149

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

שאלון 34272

20% השלמת 2 יח'ל לבחני משנה ובבחנים אקסטרימים עולים חדשים

בשאלון זה אין מיקוד

רשימת תתי הנושאים שילמדו במסגרת המיקוד	רשימת תתי הנושאים שילמדו במסגרת המיקוד	רשימת הנושאי הלימוד	
	אזרחות האתגר עמ' 27-38 הבחינה תכלול את כל הנושאים המפורטים בעמ' אלה ואת כל החומר הכתוב במסגרות	חוקה וחוקי יסוד	1.
	אזרחות האתגר עמ' 151-159 הבחינה תכלול את כל הנושאים המפורטים בעמ' אלה ואת כל החומר הכתוב במסגרות	נשיא המדינה	2.
	אזרחות האתגר עמ' 116-120 הבחינה תכלול את כל הנושאים המפורטים בעמ' אלה ואת כל החומר הכתוב במסגרות	השלטון המקומי	3.
	להיות אזרחים בישראל עמ' 443-450 הבחינה תכלול את כל הנושאים המפורטים בעמ' אלה ואת כל החומר הכתוב במסגרות	תקשורת ופוליטיקה בישראל	4.

למידה בונה אדם

המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
תחום דעת אזרחות

מדינת ישראל
משרד החינוך

• שאלון העולים 34284

חוקי מענה בקורונה – <u>חורף וקיץ תשפ"ו</u>		חוקי מענה בשיגרה		
10.66 לכל סעיף סה"כ: 64 נק'	<u>ששה</u> סעיפים מכל השאלות	32 נק' לכל שאלה סה"כ: 64 נק'	ענה על שתיים מן השאלות 1-3 (לכל שאלה שלושה סעיפים)	פרק ראשון:
	אין שינוי	12 נק' לכל שאלה סה"כ: 36 100 נק'	ענה על שלוש מן השאלות 4-8	פרק שני